

FESTIVAL VAN VLAANDEREN MECHELEN PRESENTEERT

LUNALIA

ZA 29.04 – 19:00

Alma

Elise Caluwaerts

& Marianna Shirinyan

100% recital deluxe

LOCATIE

Sint-Pieter-en-Paulkerk

BEZETTING

Elise Caluwaerts *sopraan*

Marianna Shirinyan *piano*

Programm

Alma Mahler: 5 Lieder

Die stille Stadt

In meines Vaters Garten

Laue Sommernacht

Bei dir ist es traut

Ich wandle unter Blumen

Gustav Mahler: Rückert Lieder

Blicke mir nicht in die Lieder

Ich atmet' einen Lindenduft

Liebst du im Schönheit

Um Mitternacht

Ich bin der Welt abhanden gekommen

Franz Schubert

Piano solo Impromptu n 1

Alma Mahler

Leise Weht ein erstes Blühn (pub. 2001)

Kennst du meine Nächte (pub. 2001)

Einsamer Gang (pub. 2018)

Franz Schubert

Piano solo Impromptu n 3

Alma Mahler

Hymne

Lobgesang

Alma

Alma Mahler (1879-1964) was volgens getuigen een onweerstaanbare Weense socialite, vooral gekend voor haar rijke liefdesleven en haar huwelijken met de transcendent componist Gustav Mahler (1860-1911), de innovatieve architect Walter Gropius (1883-1969) en de diepzinnige schrijver Franz Werfel (1890-1945). Alma was echter ook een getalenteerde componiste, maar haar turbulente persoonlijke leven overschaduwde vaak haar nalatenschap en erkenning als een kunstenares in haar eigen recht. Door haar uitdagen van de traditionele geslachtsrollen en de maatschappelijke verwachtingen van een vrouw, bracht Alma een schok teweeg in de genderproblematiek. Het was in het progressieve fin-de-siècle Wenen nog steeds ongewoon om als vrouw compositie te gaan studeren, maar rond de eeuwwisseling besliste ze om lessen te volgen bij de vooruitstrevende componist Alexander von Zemlinsky, en was ze vastbesloten om een succesvolle componiste te worden. Alma schreef in haar vroege leven diverse werken voor kamermuziek en tal van liederen.

Vandaag kennen we enkel zeventien van haar liederen. Veertien daarvan werden uitgegeven tijdens haar leven, drie werken werden in het begin van de 21ste eeuw herontdekt en postuum uitgebracht. Wellicht werden vele werken vernietigd tijdens de Tweede Wereldoorlog. Haar tijdgenoten, zoals bijvoorbeeld Arnold Schönberg, gaven eveneens aan dat Alma uiterst zelfkritisch was en ze vaak haar eigen werken vernietigde, iets waar ze ook in haar dagboeken over schrijft. Die dagboeken vormen een rijke bron voor een geheel nieuwe kwestie in de musicologie: het Alma Probleem. In de context van gender en meer specifiek de rol van vrouwen in de kunsten en de manier waarop ze over het hoofd werden gezien, verwijst het Alma Probleem voornamelijk naar de vraag hoe de bijdragen van Alma Mahler beoordeeld kunnen worden. Sommigen beweren dat ze eerder een muze was: toen Gustav Mahler haar verzocht niet langer te componeren, schreef Alma in haar dagboeken dat ze op zijn verzoek inging en ze genoeg vervulling vond in het ondersteunen van het werk van 'grootse mannen'. Anderen houden vol dat haar rol als muze enkel een onderdeel was van haar creativiteit en ze daardoor tevens erkenning verdient als een belangrijke culturele figuur.

Kritisch bekeken bieden Alma's dagboeken echter een eenzijdig perspectief; ze kon volledig zelf het verhaal beheersen over haar bijdragen en invloed in een door mannen gedomineerde kunstenwereld. Desalniettemin was Alma een kind van haar tijd en haar innerlijke verdeeldheid tussen artistieke voldoening en het zelf-wegcijferen voor de mannen om haar heen, voeden vandaag nog steeds het debat over haar nalatenschap.

Fünf Lieder, gecomponeerd rond de eeuwwisseling en aangepast en gepubliceerd met de hulp van Gustav in 1910, bestaat uit *Die stille Stadt*, *In meines Vaters Garten*, *Laue Sommernacht*, *Bei dir ist es traut*, en *Ich wandle unter Blumen*. Alma koos toonzettingen op gedichten, met thema's als de liefde, eenzaamheid en de natuur, uit het repertoire van tijdgenoten zoals Richard Dehmel (1863-1920), Otto Julius Bierbaum (1865-1910) en Rainer Maria Rilke (1875-1926). Met *Die stille Stadt* leren we meteen de componiste Alma kennen. Het lied is een perfecte illustratie van haar techniek en expressiviteit. Het trage, sombere lied in mineur begint in de piano partituur verrassend met een majeur akkoord dat meteen opgevolgd wordt met een Tristan Akkoord. Het Tristan Akkoord is een iconische vierklank uit de opera *Tristan und Isolde* van Richard Wagner (1813-1883) waarmee hij een intens gevoel van smacht en verlangen wou uitdrukken. Het akkoord, gekenmerkt door een gebrek aan harmonische resolutie, was een grote schakel in het loswoelen van het tonale anker in de westerse klassieke muziek en leidde tot een toenemend gebruik van chromatiek.

Alma maakte er geen geheim van dat ze Wagner als het grootste genie der tijden zag. Ze was een gepassioneerde liefhebber van zijn muziek en kon *Tristan und Isolde* volledig uit haar hoofd op de piano spelen. Haar gebruik van het akkoord in haar eigen muziek staat in functie van dezelfde uiting van intens verlangen. Het helpt een gevoel van rusteloosheid en nostalgie in te fluisteren die de stem in *Die stille Stadt* tot de laatste noot blijft aanhouden. De resolutie wordt hier—en in het merendeel van haar andere liederen—uiteindelijk bereikt in de piano partituur. *In meines Vaters Garten* is een mooi herkenbaar lied met een dromerige, levendige melodie en weelderige chromatiek. De melodie kronkelt heen en weer door een aantal modulaties om spanning te creëren naargelang de tekst, een gedicht over een tuin met een appelboom, drie jonge schoonheden en de liefde. *In meines Vaters Garten* is het langste van de zeventien overlevende liederen. *Laue Sommernacht* is het derde lied in de cyclus. Het is een relatief kort lied, waarin Alma een romantisch muzikaal portret van een zachte zomernacht weet op te roepen. Het expressieve werk eindigt op een stil akkoord zonder resolutie en creëert zo opnieuw een gevoel van smacht, opgebouwd rond de suggestieve en betoverende tekst van Bierbaum. De laatste twee liederen werden wellicht gecomponeerd net voor Alma lessen ging volgen bij Zemlinsky. De muziek in *Bei dir ist es traut* is ongecompliceerd en straalt een lieflijke kalmte uit, omdat het 'prettig is bij jou te zijn'. *Ich wandle unter Blumen* is een uiterst kort lied waar er, behalve een vinnige uitbarsting, weinig bereik is in de stem. Naast deze liedcyclus voeren de sopraan Elise Caluwaerts en pianiste Marianna Shirinyan de drie liederen uit die postuum uitgegeven zijn, maar wellicht eveneens geschreven werden rond de eeuwwisseling. *Kennst du meine Nächte* is een melancholisch lied met heel wat chromatische harmonieën en een meeslepende stem die de onrust en het verlangen uit de tekst zeer passend vertolkt. De auteur is onbekend en het is mogelijk dat Alma de tekst zelf heeft geschreven. *Kennst du meine Nächte*

wordt vaak gezien als een van haar meest persoonlijke en contemplatieve liederen. Het tweede lied, *Leise weht ein erstes Blühen*, is een teder lied dat de pracht van de lente en de eerste bloesems verbeeldt met een etherische en vloeiende melodie. *Einsamer Gang* is het meest recent ontdekte lied en is een aangrijpend en contemplatief werk waarin ze de eenzaamheid uitdrukt met een zachte melodie en een subtiele harmonie. Tot slot worden twee liederen uit een in 1924 uitgegeven cyclus opgevoerd: *Hymn* en *Lobgesang*. Beiden gelden als eerbetoon aan de schoonheid en grootsheid van de liefde en zijn zeer levendige en expressieve liederen met een zwevende stem en wijds harmonieën. Alma's liederen stellen een meesterlijke affiniteit met de gedichten tentoon en elk muzikaal gebaar staat volledig in dienst van de tekst. Hartstochtelijke uitbarstingen zijn eigen aan Alma's neiging tot melodramatiek, zowel in haar muziek als in haar leven. Haar uitdagende, complexe en fascinerende muziek brengt geavanceerde harmonieën met veel verminderde en overmatige akkoorden. Volgens Zemlinsky had ze een gebrek aan tonale orde, en ze ruilt conventionele akkoordprogressies zonder schroom om met verbazende chromatiek, als ware het een muzikale representatie van haar impulsieve en complexe karakter, en haar aanklacht op de traditionele genderproblematiek in haar tijd. Op het programma komen ook de *Rückert Lieder* van Gustav Mahler aan bod, vijf liederen gebaseerd op gedichten van de poëet Friedrich Rückert (1788-1866) die Mahler rond de eeuwwisseling componeerde voor stem en orkest. Vier van de liederen gingen in 1905 in première te Wenen, gedirigeerd door Mahler zelf. Alhoewel de liederen na zijn dood als een bundel werden uitgegeven, componeerde hij ze nooit als een cyclus, maar als alleenstaande werken. De Rückert liederen zijn gekend voor hun emotionele diepgang met rijke harmonieën, meeslepende melodieën en een zeer kleurrijke orkestratie. *Ich bin der Welt abhanden gekommen* is een van Mahler's meest geliefde liederen, een mijmering over de geneugten van het alleen zijn en de wens om de verleidingen in de wereld te ontsnappen om zo innerlijke rust te kunnen bereiken. Net zoals bij Alma zijn onconventionele akkoordprogressies, geavanceerde harmonieën en kleurrijke chromatiek alomtegenwoordig en helpen ze om een gevoel van rusteloosheid en verlangen op te roepen.

De pianiste Marianna Shirinyan brengt tussen de liederen door twee werken voor solo piano van Franz Schubert (1797-1828). De Weense componist schreef acht *Impromptus* op het einde van zijn korte leven. Ze worden beschouwd als een van de belangrijkste voorbeelden van de vroegromantische stijl in de westerse muziek. De meest bekende waren de vier *Impromptus* uit Opus 90. *Impromptu Op. 90 No. 1* in do klein is een boeiend, onvergetelijk werk, opgebouwd uit een reeks variaties op twee thema's, een marsachtige melodie en een meer lyrische versie erop. *Impromptu Op. 90 No. 3* in sol mol groot is een geliefde serenade en een uitstekend voorbeeld van Schuberts voortreffelijke lyriek en zijn liefde voor lange melodieën.

Liedteksten

Die stille Stadt

Liegt eine Stadt im Tale,
ein blasser Tag vergeht.
es wird nicht lange dauern mehr,
bis weder Mond noch Sterne
nur Nacht am Himmel steht.
Von allen Bergen drücken
nebel auf die Stadt,
es dringt kein Dach, nicht Hof noch
Haus,
kein Laut aus ihrem Rauch heraus,
kaum Türme noch und Brücken.
Doch als dem Wanderer graute,
da ging ein Lichtlein auf im Grund
und durch den Rauch und Nebel
begann ein leiser Lobgesang
aus Kindermund.

*A town lies in the valley,
a pale day is fading;
it will not be long
before neither moon nor stars
but night alone will deck the skies.
From every mountain
mists weigh on the town;
no roof, no courtyard, no house
no sound can penetrate the smoke,
scarcely towers and bridges even.
But as fear seized the traveller,
a gleam appeared in the valley;
and through the smoke and mist
came a faint song of praise
from a child's lips.*

In meines Vaters Garten

In meines Vaters Garten -
blühe mein Herz, blüh auf -
in meines Vaters Garten
stand ein schattender Apfelbaum -
Süsser Traum -
stand ein schattender Apfelbaum.
Drei blonde Königstöchter -
blühe mein Herz, blüh auf -
drei wunderschöne Mädchen
schliefen unter dem Apfelbaum -
Süsser Traum -
schliefen unter dem Apfelbaum.
Die allerjüngste Feine -
blühe mein Herz, blüh auf -
die allerjüngste Feine

*In my father's garden –
blossom, O my heart, blossom –
In my father's garden
grew a shady apple tree –
Sweet dream –
grew a shady apple tree.
Three blond princesses –
blossom, O my heart, blossom –
three wonderfully beautiful girls
slept beneath the apple tree –
Sweet dream –
slept beneath the apple tree.
The youngest of the three beauties –
blossom, O my heart, blossom –
the youngest of the three beauties*

blühe mein Herz, blüh auf -
die allerjüngste Feine
blinzelte und erwachte kaum -
Süßer Traum -
blinzelte und erwachte kaum.
Die zweite fuhr sich übers Haar -
blühe mein Herz, blüh auf -
sah den roten Morgentraum -
Süßer Traum -
Sie sprach: Hört ihr die Trommel nicht -
blühe mein Herz, blüh auf -
Süßer Traum -
hell durch den dämmernden Traum?
Mein Liebster zieht in den Kampf -
blühe mein Herz, blüh auf -
mein Liebster zieht in den Kampf
hinaus,
küßt mir als Sieger des Kleides Saum -
Süßer Traum -
küßt mir des Kleides Saum!
Die dritte sprach und sprach so leis -
blühe mein Herz, blüh auf -
die dritte sprach und sprach so leis:
Ich küsse dem Liebsten des Kleides
Saum -
Süßer Traum -
ich küsse dem Liebsten des Kleides
Saum. -
In meines Vaters Garten -
blühe mein Herz, blüh auf -
in meines Vaters Garten
steht ein sonniger Apfelbaum -
Süßer Traum -
steht ein sonniger Apfelbaum!

*blinked and hardly awoke –
Sweet dream –
blinked and hardly awoke.
Sweet dream –
blinked and hardly awoke –
The second ran her hand through her hair –
blossom, O my heart, blossom –
Saw the red morning dream –
Sweet dream –
She said: 'Don't you hear the drums?
blossom, O my heart, blossom –
Sweet dream –
Brightly through the dawn?
My beloved is going to war
blossom, O my heart, blossom –
My beloved is going to war,*

*Kisses as victor the hem of my dress
Sweet dream –
Kisses the hem of my dress.
The third spoke, and spoke so quietly –
blossom, O my heart, blossom –
The third spoke and spoke so quietly:
I kiss the hem of my beloved's coat –*

*Sweet dream –
I kiss the hem of my beloved's coat.*

*In my father's garden –
blossom, O my heart, blossom –
In my father's garden
stands a sunny apple tree –
Sweet dream –
stands a sunny apple tree.*

Laue Sommernacht

Laue Sommernacht: am Himmel
Stand kein Stern, im weiten Walde
Suchten wir uns tief im Dunkel,
Und wir fanden uns.
Fanden uns im weiten Walde
In der Nacht, der sternenlosen,
Hielten staunend uns im Arme
In der dunklen Nacht.
War nicht unser ganzes Leben
So ein Tappen, so ein Suchen?
Da: In seine Finsternisse
Liebe, fiel Dein Licht.

*Mild summer night: in the sky
Not a star, in the deep forest
We sought each other in the dark
And found one another.
Found one another in the deep wood
In the night, the starless night,
And amazed, we embraced
In the dark night.
Our entire life – was it not
Such a tentative quest?
There: into its darkness,
O Love, fell your light.*

Bei dir ist es traut

Bei dir ist es traut:
Zage Uhren schlagen
wie aus weiten Tagen.
Komm mir ein Liebes sagen -
aber nur nicht laut.
Ein Tor geht irgendwo
draussen im Blütentreiben.
Der Abend horcht an den Scheiben.
Lass uns leise bleiben:
Keiner weiss uns so.

*I feel warm and close with you:
clocks strike hesitantly,
like they did in distant days.
Say something loving to me -
but not aloud.
A gate opens somewhere
out in the burgeoning.
Evening listens at the window-panes.
Let us stay quiet,
no one knows us thus.*

Ich wandle unter Blumen

Ich wandle unter Blumen
Und blühe selber mit;
Ich wandle wie im Traume
Und schwanke bei jedem Schritt.
O, halt mich fest, Geliebte!
Vor Liebestrunkenheit
Fall' ich dir sonst zu Füßen,
Und der Garten ist voller Leut'.

*I wander among flowers
And blossom with them;
I wander as in a dream
And sway with every step.
O, hold me fast, beloved!
Or drunk with love
I'll fall at your feet –
And the garden is full of folk.*

Blicke mir nicht in die Lieder!

Blicke mir nicht in die Lieder!
Meine Augen schlag' ich nieder,
Wie ertappt auf böser Tat.
Selber darf ich nicht getrauen,
Ihrem Wachsen zuzuschauen.
Deine Neugier ist Verrat!
Bienen, wenn sie Zellen bauen,
Lassen auch nicht zu sich schauen,
Schauen selbst auch nicht zu.
Wenn die reichen Honigwaben
Sie zu Tag gefördert haben,
Dann vor allen nasche du!

*Do not look into my songs!
I lower my gaze,
As if caught in the act.
I dare not even trust myself
To watch them growing.
Your curiosity is treason.
Bees, when they build cells,
Let no one watch either,
And do not even watch themselves.
When the rich honeycombs
Have been brought to daylight,
You shall be the first to taste!*

Ich atmet' einen linden Duft

Ich atmet' einen linden Duft!
Im Zimmer stand
Ein Zweig der Linde,
Ein Angebinde
Von lieber Hand.
Wie lieblich war der Lindenduft!
Wie lieblich ist der Lindenduft!
Das Lindenreis
Brachst du gelinde;
Ich atme leis
Im Duft der Linde
Der Liebe linden Duft

*I breathed a gentle fragrance!
In the room stood
A spray of lime,
A gift
From a dear hand.
How lovely the fragrance of lime was!
How lovely the fragrance of lime is!
The spray of lime
Was gently plucked by you;
Softly I breathe
In the fragrance of lime
The gentle fragrance of love.*

Liebst du um Schönheit

Liebst du um Schönheit,
O nicht mich liebe!
Liebe die Sonne,
Sie trägt ein goldnes Haar.
Liebst du um Jugend,
O nicht mich liebe!
Liebe den Frühling,
Der jung ist jedes Jahr.

*If you love for beauty,
O love not me!
Love the sun,
She has golden hair.
If you love for youth,
O love not me!
Love the spring
Which is young each year.*

Liebst du um Schätze,
O nicht mich liebe!
Liebe die Meerfrau,
Sie hat viel Perlen klar.
Liebst du um Liebe,
O ja, mich liebe!
Liebe mich immer,
Dich lieb' ich immerdar.

*If you love for riches,
O love not me!
Love the mermaid
Who has many shining pearls.
If you love for love,
Ah yes, love me!
Love me always,
I shall love you ever more.*

Um Mitternacht

Um Mitternacht
Hab' ich gewacht
Und aufgeblickt zum Himmel;
Kein Stern vom Sternengewimmel
Hat mir gelacht
Um Mitternacht.
Um Mitternacht
Hab' ich gedacht
Hinaus in dunkle Schranken.
Es hat kein Lichtgedanken
Mir Trost gebracht
Um Mitternacht.
Um Mitternacht
Nahm ich in acht
Die Schläge meines Herzens;
Ein einz'ger Puls des Schmerzes
War angefacht
Um Mitternacht.
Um Mitternacht
Kämpff' ich die Schlacht,
O Menschheit, deiner Leiden;
Nicht konnt' ich sie entscheiden
Mit meiner Macht
Um Mitternacht.
Um Mitternacht
Hab' ich die Macht
In deine Hand gegeben!
Herr! über Tod und Leben
Du hältst die Wacht
Um Mitternacht!

*At midnight
I kept watch
And looked up to heaven;
Not a star in the galaxy
Smiled on me
At midnight.
At midnight
My thoughts went out
To the dark reaches of space;
No shining thought
Brought me comfort
At midnight.
At midnight
I paid heed
To the beating of my heart;
A single pulse of pain
Was set alight
At midnight.
At midnight
I fought the battle,
O Mankind, of your afflictions;
I could not gain victory
By my own strength
At midnight.
At midnight
I gave my strength
Into Thy hands!
Lord over life and death,
Thou keepest watch
At midnight!*

Ich bin der Welt abhanden gekommen

Ich bin der Welt abhanden gekommen,
Mit der ich sonst viele Zeit verdorben,
Sie hat so lange nichts von mir
vernommen, Sie mag wohl glauben,
ich sei gestorben!

Es ist mir auch gar nichts daran
gelegen, Ob sie mich für gestorben
hält, Ich kann auch gar nichts sagen
dagegen, Denn wirklich bin ich
gestorben der Welt.

Ich bin gestorben dem Weltgetümmel,
Und ruh' in einem stillen Gebiet!
Ich leb' allein in meinem Himmel,
In meinem Lieben, in meinem Lied!

*I am lost to the world
With which I used to waste much time;
It has for so long known nothing of me,
It may well believe that I am dead.
Nor am I at all concerned
If it should think that I am dead.
Nor can I deny it,
For truly I am dead to the world.
I am dead to the world's tumult
And rest in a quiet realm!
I live alone in my heaven,
In my love, in my song!*

Leise weht ein erstes Blühen

Leise weht ein erstes Blühen
von den Lindenbäumen,
und, in meinen Träumen kühn,
seh' ich dich im Laubengrün
hold im ersten Muttermühen
Kinderhemdchen säumen.

Singst ein kleines Lied dabei,
und dein Lied klingt in den Mai:
blühe, blühe, Blütenbaum,
tief im Traubengarten,
blühe, blühe, Blütenbaum,
meiner Sehnsucht schönsten Traum
will ich hier erwarten.

Blühe, blühe, Blütenbaum,
Sommer wird dir's zählen.
Blühe, blühe, Blütenbaum,
schau, ich säume einen Saum
hier mit Sonnenstrahlen.

*Softly drifts a first blossom
from the linden trees,
and, in my audacious dreams,
I see you in the green arbor
absorbed in the first mother's work of
hemming a child's blouse.*

*You accompany yourself with a little
song,
and your song rings in the month of
May:
bloom, bloom, blossom-tree,
deep in the grapevines,
bloom, bloom, blossom-tree,
my longing, in the loveliest dream
will I await.*

*Bloom, bloom, blossom-tree,
Summer will reward you.
Bloom, bloom, blossom-tree,*

Blühe, blühe, Blütenbaum,
balde kommt das Reifen,
blühe, blühe, Blütenbaum,
meiner Sehnsucht schönsten Traum
lehr mich ihn begreifen,
Singst ein kleines Lied dabei,
und dein Lied ist lauter Mai.

Und der Blütenbaum wird blühn,
blühn vor allen Bäumen,
sonnig wird dein Saum erglühn
und verklärt im Laubengrün
wird dein junges Muttermühn
Kinderhemdchen säumen.

*see, I sew a hem
here with sunbeams.*

*Bloom, bloom, blossom-tree,
soon comes the frost,
bloom, bloom, blossom-tree,
my longing, in the loveliest dream
teach me to comprehend it,
You sing a little song to yourself,
And your song is the voice of May.*

*And the blossom-tree will bloom,
bloom before all trees,
sun will gleam from your hem
and transfigure the green arbor
[where] your young mother's work will
be
hemming a child's blouse.*

Kennst du meine Nächte

Kennst du meine Nächte?
An dem See? Die geheimsten
Abendschauer
Stillen Blumensehnsucht in tiefsten
Gärten
Und es gehn wie schlanke goldne
Barken
Spiegellichter aus den weißen Villen
Durch den See.

Kennst du meine Nächte?
Traumesmüd Mädchen zieh'n
In schimmernden Gewändern
Zu des Parks gründunkelnen Zypressen.
Gräser schauern, ihrer selbst vergessen,
Sitzen sie an hohen Brunnenrändern,
Traumesmüd.

Kennst du meine Nächte?

*Do you know my nights?
by the lake? The most secret evening
shower,
silent flower-yearning in deepest
gardens
going by like slender golden boats,
reflected lights from the white villas
across the lake.*

*Do you know my nights?
dream-weary maidens appear
in shimmering robes
near the park's dark-green cypresses.
Grasses shudder, forgetting themselves,
Sitting at the mouth of the spring,
dream-weary.*

Do you know my nights?

Sommerklar leuchten mir
Die schönen Sehnsuchtsträume,
Durch die lichten Marmorräume.
Dunkel wachsen dort die Bäume
Atmen dort die fremden, heißen Büsten
Sommerklar.

Kennst du meine Nächte?
Tief der See zwischen mir und fernem
Sommerorte.
Fluten schlafen und die Wüsten trauern.
Drüben leuchten noch die weißen
Mauern.
Aber nimmer klirrt die Gitterpforte,
Überm See.

Einsamer Gang

Felder im Wind. Die hohen Ähren
wiegen Den Abend ein.
O, schließ' die Augen, du – Rauh ist das
Licht, die Töne sind verschwiegen.
Genoss'nes trägt der Wind zur
Abendruh, Erlitt'nes schlummert ein in
deinen Zügen
Und unser Schweigen deckt uns beide
zu.
Deute die Sterne nicht! Sie reden irr.
Deute die Mächte nicht! Sie schweigen.
Deute nicht all der Laute dunkelndes
Gewirr!
Trink' aus das stille, rätsellose Heute,
Dann schlafen alle Wünsche tief in dir,
Wie überm Feld verklungenes Geläute.

*Clear summer [nights] light my
beautiful dreams of longing,
through the bright marble rooms.
Shadows lengthen through the trees
The strange, white busts breathe there
[In the] clear summer [nights].*

*Do you know my nights?
Deep is the lake between me and
distant summer places.
The tide sleeps and the wilderness
mourns.
Over the water the white walls still
shine.
But no more rattle the barred doors,
beyond the lake.*

*Fields in the wind, the high ears are
rocking to sleep
In the evening. O close your eyes.
Raw is the light, the sounds are stilled.
The wind bears enjoyed things to
evening's rest.
Suffered things go to sleep in your
features And our silence covers us both.
Don't interpret the stars, they speak
wrongly. Don't interpret the powers,
they are silent. Don't interpret the
darkening babble of all the sounds.
Drink up the quiet un-enigmatic today.
Then all wishes deep inside you sleep
Like faded bell chimes over the field.*

Hymne

Wenige wissen
Das Geheimniß der Liebe
Fühlen Unersättlichkeit
Und ewigen Durst
Des Abendmahls
Göttliche Bedeutung
Ist den irdischen Sinnen Räthsel;
Aber wer jemals
Von heißen, geliebten Lippen
Athem des Lebens sog
Wem heilige Glut
In zitternde Wellen das Herz schmolz
Wem das Auge aufging
Daß er des Himmels
Unergründliche Tiefe maß
Wird essen von seinem Leibe
Und trinken von seinem Blute
Ewiglich
Wer hat des irdischen Leibes
Hohen Sinn errathen?
Wer kann sagen
Daß er das Blut versteht?
Einst ist alles Leib
Ein Leib
In himmlischem Blute
Schwimmt das selige Paar.
O! daß das Weltmeer
Schon erröthete
Und in duftiges Fleisch
Aufquölle der Fels!
Nie endet das süße Mahl
Nie sättigt die Liebe sich
Nicht innig, nicht eigen genug
Kann sie haben den Geliebten
Von immer zärteren Lippen
Verwandelt wird das Genossene
Inniglicher und näher
Heißere Wollust
Durchbebt die Seele
Durstiger und hungriger
Wird das Herz:
Und so währet der Liebe Genuß
Von Ewigkeit zu Ewigkeit

Few know
The secret of love,
Feel unquenchable
Eternal thirst.
[Holy] communion's
Innermost sense
Remains a secret to us mere mortals;
But who ever
sucked in the breath of life
From hot, beloved lips,
Whom holy scorching waves
Tremblingly melted the heart,
Who with suddenly seeing eyes,
Divined heaven's
immeasurable depth,
Will eat from His body
Will drink from His blood
Forever.
Who has fathomed the essential
meaning
of our earthly flesh?
Who can tell,
that he understands the blood?
Once all is flesh,
One flesh,
In heavenly blood
Floats the blessed couple.

O! That the ocean
would blush
And in fragrant skin
Would upwell the rock!
Never would end the sweet delecting,
Never be saturated the love;
Not close enough, not intimate enough
Can she have the beloved.
By ever more tender lips
The relished will grow
more and more to the heart.
Hotter lust
Trembles through the soul,
More thirsty and hungry
Becomes the heart:
And so persists love's indulgence/
pleasure
From eternity to eternity.

Lobgesang

Wie das Meer
ist die Liebe:
unerschöpflich,
unergündlich,
unermeßlich:
Woge zu Woge
stürzend gehoben,
Woge in Woge
wachsend verschlungen,
sturm-und-wetter-geberdig nun,
sonneselig nun,
willig nun dem Mond
die unaufhaltsame Fläche
doch in der Tiefe
stetes Walten ewiger Ruhe,
ungestört,
undurchdringbar dem irdischen Blick,
starr verdämmernd in gläsernes Dunkel
und in der Weite
stetes Wirken ewiger Regung,
ungestillt, unentwirrbar]dem irdischen
Blick, wild verschwimmend im Licht der
Lüfte: Aufrausch der Unendlichkeit
ist das Meer, ist die Liebe.

*Love is like
the ocean,
Inexhaustible,
unfathomable,
vast:
Wave to wave,
heaving and falling,
Wave to wave,
surging and plunging,
Now powered by storm and weather,
Now blessed by sun,
obedient to the moon
The interminable expanse.
Yet in the deeps there is
An eternal silence,
undisturbed,
Inaccessible to terrestrial sight,
Motionless, condemned to glassy
darkness.
And hovering in the distance
An eternal movement,
unsubdued,
Immeasurable with terrestrial sight,
Gently blurred in the light of the
atmosphere;
An echo of infinity
Is the ocean,
is love.*

Biografieën

Elise Caluwaerts

Sopraan Elise Caluwaerts groeide dankzij haar veelzijdigheid en innemende persoonlijkheid uit tot een veelgevraagde soliste in binnen- en buitenland. Haar voorliefde voor uitdagend repertoire leidde tot talrijke creaties en bijzondere samenwerkingen met internationaal gerenommeerde componisten en ensembles. Zo werd haar opmerkelijke vertolking van Lei in Pascal Dusapins kameropera *Passion* tijdens het Sydney Festival 2016 lovend onthaald door de pers.

"Belgian soprano Elise Caluwaerts impressed with her supple sense of line and strength, displaying a soaring, pure-toned top register and richly coloured lower register." The Australian

Ook bracht Elise eind 2016 een cd uit met spectaculair coloratuurrepertoire op uitnodiging van het St-Petersburg Symphony Orchestra onder leiding van Walter Proost. Deze opname was een springplank voor nieuwe internationale operaprojecten zoals Mozarts *Don Giovanni* (Donna Elvira) met het Shanghai Symphony Orchestra onder leiding van David Stern en Rossini's *Il Barbiere di Siviglia* (Rosina) met Vegard Nilsen in Noorwegen. Hoogtepunt was de vrouwelijke hoofdrol (Chuan Yun) in de creatie van Enjott Schneiders opera *Marco Polo* in regie van Kasper Holten in Guangzhou Opera (China) in mei 2018. Op dit moment bereidt Elise zich voor op de rol van Mimi in *La Bohème* voor het Copenhagen Opera Festival in augustus 2019. Daarnaast staan tijdens het seizoen 2019-2020 een reeks Nieuwjaarsconcerten gepland met het Deense Aalborg Symphony Orchestra. In eigen land brengt Elise dan weer liederen van Berlioz, Strauss en Villa-Lobos met cello-octet Ô-Celli.

Dat Elise Caluwaerts niet in hokjes denkt en graag grenzen aftast, bewijzen de talrijke multidisciplinaire projecten waar ze aan meewerkt. In 2017-2018 zetten veroverden, literair talent Lize Spit en pianist Kim Van den Brempt de Vlaamse podia met de succesvolle literair-muzikale productie *Avondrood* rond Richard Strauss' bloedmoorie *Vier laatste Lieder*, een samenwerking met *Behoud de Begeerte*. In juli 2019 cureert Elise op vraag van House of Flanders een artistieke productie waarin kunst, mode en technologie samenkomen en zo verleden en heden met elkaar verbinden. Ze werkt daarvoor samen met VR-producer Wim Forceville en fashiontechdesigner Jasna Rok, in het wereldbepaalde museum Legion of Honor in San Francisco.

Marianna Shirinyan

De in Armenië geboren Marianna Shirinyan is een van de meest creatieve en veelgevraagde pianisten in het Europa van vandaag. Haar levendig en virtuoos musiceren maakt haar veelgevraagd, zowel als soliste als in kamermuziekverband. Shirinyan speelt met groot inlevingsvermogen en technisch perfectionisme, wat haar in staat stelt een breed scala aan repertoire aan te bieden.

Ze ontving de prestigieuze P2 prijs van de Deense publieke omroep voor haar artistieke bijdrage aan het Deense muziekleven. Tevens werd zij door de vereniging van Deense critici verkozen tot beste Deense muzikante. Marianna Shirinyan is een frequente gast op internationale muziekfestivals, waaronder het Schleswig-Holstein Music Festival, het Bodensee Festival, de Schwetzingen Festspiele, MDR Summer Music Festival, Festspillene in Bergen enzovoorts.

"A perfect touch is matching with a dedicated joy of playing, individual phrasing."
PIANO NEWS

Tegelijkertijd heeft ze de reputatie verworven één van de leidende pianisten van deze generatie te zijn door haar solooptredens met orkesten als het Beierse Radio Symfonie Orkest, Deense Nationaal Symfonie Orkest, Oslo, Helsinki en Kopenhagen Filharmonisch Orkest, München Symfonie Orkest, BBC Symfonie Orkest, Kammerakademie Potsdam, Göteborg Symfonie Orkest, Orchestre Philharmonique de Nice om er maar een paar te noemen. Ze heeft samengewerkt met dirigenten als Michael Balke, Lawrence Foster, Zoltan Kocsis, Antonello Manacorda, Jun Märkl, Eva Ollikainen, Daniel Raiskin, Lan Shui, Thomas Søndergård, Marc Soustrot, Krzysztof Urbanski en Joshua Weilerstein.

Shirinyan is hoogleraar piano aan de Noorse Muziekacademie in Oslo, Steinway-artist en artistiek directeur van het Oremandsgaard Kamerstukfestival in Denemarken. Vanaf de zomer van 2020 ook mede-artistiek directeur van de Valdres Sommersymfoni in Noorwegen.

Shirinyan heeft een mooie discografie. Alle CD's zijn enthousiast ontvangen door zowel internationale recensenten als luisteraars. Haar laatste release, de Fantasie voor Piano en Orkest van Louis Glass die ze samen met de Rheinische Philharmonie Koblenz onder leiding van maestro Daniel Raiskin heeft opgenomen, is in 2018 bekroond met de P2 prijs van de Deense radio.

Sint-Pieter-en-Paulkerk

Deze mooie, harmonische barokkerk wordt oorspronkelijk door de jezuiten gewijd aan Sint-Ignatius en Sint-Franciscus-Xaverius. Na de opheffing van de jezuitenorde vraagt de parochie van Sint-Pieter-en-Paul of ze er haar parochiekerk van mag maken, want de eigen kerk is erg bouwvallig. De overdracht vindt plaats en officieel is de naam van de kerk sindsdien 'Sint-Petrus en Sint-Paulus op visitatie bij de Heiligen Sint-Ignatius en Sint-Franciscus-Xaverius'. Verkort spreek je over Sint-Petrus-en-Pauluskerk of – in het Nederlands – Sint-Pieter-en-Paulkerk. Het interieur is rijk versierd. De preekstoel symboliseert de missionering in de vier werelddelen door de Heilige Franciscus-Xaverius. Oceanië is in die tijd (eind zestiende eeuw) nog niet tot vijfde continent benoemd. Kijk hoe Europa is voorgesteld, met de hoorn des overvloeds en de wijsheid in het boek. De veertien ingebouwde biechtstoelen zijn een fijn staaltje van de Mechelse houtsnijkunst. Volgens de legende telde de kerk zo veel biechtstoelen, omdat ze vlak bij de Veemarkt lag en er bij het verkopen van vee volop werd gelogen en bedrogen. De echte reden? De Sint-Pieter-en-Paulkerk was oorspronkelijk een pelgrimskerk en er waren veel relieken te vinden. Als je die wilde aanraken, moest je vrij van zonden zijn. Vandaar dus het grote aantal biechtstoelen.

(bron: Toerisme Mechelen)

EXPERIMENT/ALDENDE
KUNST/THEATER/JAZZ/ACT
KLASSIEKE MUZIEK/POËZIE,
DESIGN/FOTOGRAFIE/DANS
OUDE MUZIEK/LITERATUUR
OPERA/ARCHITECTUUR/
FILOSOFIE/FILMMUZIEK/
GESCHIEDENIS/ERFGOED/GA
HEDENDAAGSE MUZIEK/FEST
POLITIEK/ECONOMIE/WORL
PERFORMANCE/SOCIOLOG
CHANSO SOUNDS

Klara. Blijf verwonderd.

ARCO IS UW GDPR PARTNER

Arco streeft de GDPR richtlijnen na binnen onze Document Management en Workflow Management oplossingen bij al onze klanten.

Wij kunnen de bestaande situatie m.b.t. het in regel zijn met de GDPR-wetgeving beoordelen en de gewenste situatie vastleggen samen met de klant.

Een stappenplan naar de gewenste situatie met concrete acties is het resultaat van deze dienstverlening.

Hiervoor worden de volgende elementen binnen de GDPR-wetgeving nagestreefd:

- Rechtmatige, behoorlijke en transparante verwerking van de gegevens
- Juistheid van verwerking
- Integriteit en vertrouwelijkheid
- Welbepaald doeleinde bepalen
- Minimale gegevensverwerking verzekeren
- Beperkte bewaartermijn instellen
- Recht om vergeten te worden aantonen
- ...

Interesse?
www.arco.be

Arco
digital paperflow

Together everyone achieves more.

check out our new website!

Op momenten dat er niets fout mag gaan, moet u blindelings kunnen **vertrouwen** op uw audiovisuele partner. **Ervaren professionals** die uw wensen en verwachtingen omzetten in een excellente service, waar en wanneer u dat wilt. Avicom Group **verkoopt en verhuurt** audiovisueel en presentatiemateriaal om van uw event een onvervalst succes te maken. Koppel daar de **flexibele assistentie** van onze **gespecialiseerde technici** aan en slaap vanaf nu op beide oren.

Dacht u dat de perfecte AV-partner niet bestond? Iedereen kan zich natuurlijk vergissen...

Avicom
group

suikerkaai 40d // Industriezone 3a
1500 halte // +32 2 380 10 44
info@avicom.be // www.avicom.be

PARKEER BIJ INDIGO

DE PARKEERAPP VOOR DE STAD

IN ONZE PARKINGS

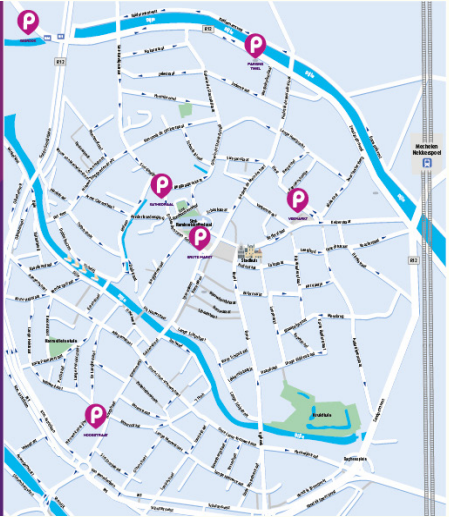
NEEM NOOIT MEER EEN TICKET

•
ONTDEK ONZE ABONNEMENTSFORMULES

•
RESERVEER JE PARKEERPLAATS

indigoneo.be

COLOFON

ORGANISATIE

Dr. Jelle Dierickx
directeur
Michaela Defever
marketing & PR
Lieve Depuydt
productie

PROGRAMMABOEK

Jelle Dierickx
Michaela Defever
Lieve Depuydt
Femke Verplancken

RAAD VAN BESTUUR

Marc De Geyter
voorzitter
Kris Vreys
ondervoorzitter
Ludo Kools
secretaris
Greet De Clerck
Liana Davtyan
François Mylle
Annemarie Peeters
Jerry Aerts
Annick Schramme
Björn Siffer

ALGEMENE VERGADERING

Michel Vanholder (voorzitter), Rogier Chorus, Heidi De Nijn, Bart De Nijn, Frank Nobels, Tom Van den Eynde, Raymond Vanderwaeren, Nicole Van Dessel, Bart Van Reyn

GRAFISCH ONTWERP EN CAMPAGNEBEELDEN

www.emilielauwers.be

WETTELIJK DEPOT: D/2016/0180/37

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag veeleenvoudig en/of openbaar gemaakt worden zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de uitgever.

Programma onder voorbehoud van wijzigingen.

Het is niet toegelaten beeld- of geluidsopnamen te maken tijdens de concerten zonder expliciete toelating van de directie van het Festival van Vlaanderen Mechelen/Kempen.

CONTACT

Festival van Vlaanderen Mechelen

Onder-den-Toren 12, 2800 Mechelen
T +32 (0)15 20 49 82
mechelen@festival.be

www.lunalia.be

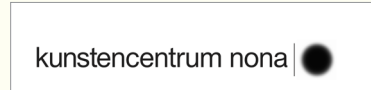
SUBSIDIENTEN

SPONSORS

PARTNERS

EUROPEAN FESTIVAL ASSOCIATION

Het Festival van Vlaanderen Mechelen maakt deel uit van de koepel Festival van Vlaanderen en is lid van de European Festival Association.

